

GENERALNE BIURO ZAWACKIEJ
Fundacja Pomorskie Archiwum Krajowe
ul. Elekcyjna 10, 81-100 Elbląg
Tel: 51 662 733 522 186
Fax: 51 662 733 522 186
E-mail: biuro@zawackiej.pl
KRS 0000461792
82 1030 1506 0000 0000 5002 0244



Marian Skryszalski

Inowrocław
„Straż Polska” - MOC.
52. 52.

+ Marciniak Włodzisław
ps. „Okularnik”

M-1332/2181 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
- TECZKI

Marciniak Władysław

T: 00-1232 / 2181 Pom

Imprezy w "Straż Polsko"

- NO w - Sz. Sz.

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 2 s. 1-3

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 1 1

VI. Fotografie k. 1

1/2 Dokumenty dotyczące rektora: Marciniak
Władystaw

1. Oświadczenie Józefa Trombolze
z 1.06.1975 o działalności Władystawa Marciniaka - „Straż Golebska” -
ksierokop. oryg.

k. 1 s. 1-2

2. Oświadczenie Mariame Knysselke
z 24.03.1976 o działalności
Władystawa Marciniaka w Szarych
Szeregach, ksierokop. oryg.

k. 1 s. 3



Latem 1940 roku w Inowrocławiu strażnik "Czaty", należący do przedwojennej tajnej Narodowej Organizacji Gimnazjalnej "NOGA", został zwerbowany przez swego starszego kolegę, maturzystę 1939r., Władysława Marciniaka do organizacji konspiracyjnej "Straż Polska".

"Czata" była częścią II oddziału Narodowej Organizacji Wojskowej "NOW"; do jej zadań należała obserwacja lokali zebrań, kontaktowych, adresowych, oraz zbieranie informacji o poglądach społecznych i politycznych, o nastrojach okupacyjnych, o stosunku do poszczególnych organizacji podziemnych i o celowości ich działania, o kierunkach infiltracji tajnych gazetek oraz rejestrowanie osób, które z tytułu zatrudnienia posiadały stałe przepustki na poruszanie się na obszar "Kraju Warty" lub jego części - koleją, samochodem, rowerem, pieszo /w poznańskim Polacy musieli mieć przepustkę na poruszanie się ze wsi do wsi/.

Strażnik "Czaty" zwerbowany do "Straży Polskiej" oraz inni członkowie Czaty skierowani do rozpoznania "Straży Polskiej" złożyli meldunki, które dały następujący obraz:

- 1/ "Straż Polska" założył, zorganizował i prowadził Władysław Marciniak, maturzysta 1939r. syn robotnika niewykwalifikowanego. Obszar działania miasto Inowrocław,
- 2/ zadaniem organizacji, sformułowanym przez jej założyciela, było zwerbowanie byłych uczniów gimnazjum, liceum i maturzystów 1939 r. oraz samokształcenie wojskowe i intelektualne. Pomoc informacyjna i żołnierska podziemnej sile zbrojnej i armiom oswabadzającym Polskę,
- 3/ Rząd Polski w Londynie był uważany za Rzeczpospolitą Polską na emigracji wraz z Prezydentem i dla niej należy pracować konspiracyjnie w kraju.

Dnia 04 grudnia 1940 roku "Świętobór" - łącznik komendy podokręgu NOW "Ruina" spotkał się z Wład. Marciniakiem na jego życzenie. Uzgodniono wtedy, że "Straż Polska":

- 1/ będzie organizacją samodzielną, aż do momentu wcielenia jej za pośrednictwem NOW do podziemnego wojska polskiego organizowanego przez polską armię w Anglii. Dla bezpieczeństwa organizacyjno-konspiracyjnego nie będzie szukać żadnych kontaktów z jakimkolwiek organizacjami podziemnymi a przypadkowe kontakty zupełnie zignoruje, informując jednak o nich łącznika NOW,
- 2/ będzie działać na obszarze powiatów Inowrocław, Mogilno, Szubin,
- 3/ rozwinie swą pracę samokształceniową: wojskową, społeczną, polityczną, pedagogiczną i zawodową, gromadząc w ruchomych biblioteczkach książki o różnych kierunkach ideowych: narodowym, chrześcijańsko-demokratycznym, ludowym i socjalistycznym,
- 4/ studiować geografię gospodarczą ziem po Odrę i Nysę Łużycką.

- 5/ skieruje swych członków - na żądanie - do prac cywilnych w Delegaturze Rządu podokręgu "Ruina",
- 6/ nie będzie zbierać składek a subsydia na swą działalność otrzymywać będzie od łącznika NOW, jak również niezbędne dokumenty osobiste /podrabiane/.

Powyższe porozumienie było całkowicie dotrzymywane, chociaż ze względów sytuacyjnych i kadrowych do jesieni 1943 t.j. do dnia aresztowania mnie 26.10.1943 nie doszło do faktycznego wcielenia "Straży Polskiej" ani NOW Okręgu poznańskiego do Armii Krajowej; t.zn. do przekazania jej Komendzie Okręgowej w Poznaniu efektywów wojskowych NOW, gdyż tamta nie nawiązała ze mną kontaktu, pomimo odpowiednich porozumień Komend Głównych NOW i AK.

Aresztowanie w czerwcu 1944 roku Wład. Marciniaka oraz kilkunastu członków "Straży Polskiej" z terenu miasta Inowrocławia nie pociągnęło dalszych aresztowań a Gestapo w śledczym schemacie organizacyjnym "Straży Polskiej" wymieniło na czele łącznika NOW aresztowanego 26.X.1943.

Katowice, 01 czerwca 1975

Józef FROMMOLZ ur. w Inowrocławiu 18 marca 1913
mgr inż.górnik, adiunkt Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach

ul.Szpaków 2.
40-540 Katowice

- "Świętobór" - łącznik NOW
- "Franek" - Komendant NOW podokręgu "Ruina" 1940/42
- "Modlibór" - Komendant NOW okręgu poznańskiego 1942/43
- "Górnik" - p.o. Delegata Rządu na okręg poznański 1943.

[Handwritten signature and scribbles]

J. Fromholz
Fromholz J.

MARIAN KRYSZAK

ps. "Żyrafa"

Warszawa, dnia 24 marca 1976 r.

Wpłynęła data - 14.09.92
110/11/92

O ś w i a d c z e n i e

Ja niżej podpisany legitymujący się dowodem osobistym BR 8331838 wydanym przez KP MO Pruszków oświadczam, co następuje:

Od roku 1941 byłem komendantem tajnej organizacji harcerskiej "Szare Szeregi" na terenie miasta Inowrocławia. Pod koniec czerwca 1941 r. zwerbowałem do organizacji "Szare Szeregi" Władysława Marciniaka, którego mianowałem swoim zastępcą. Władysław Marciniak prowadził pracę konspiracyjną wśród młodzieży polskiej na terenie miasta, organizując "grupy szturmowe" /G.S./ "Szarych Szeregów". Na stanowisku komendanta "Szarych Szeregów" byłem do dnia 27 lipca 1943 r. tj. do dnia mego aresztowania w związku z wpadką poznańską. Władysław Marciniak pozostał na terenie miasta Inowrocławia, prowadził w dalszym ciągu pracę konspiracyjną, aż do momentu aresztowania tzn. czerwca 1944 r.

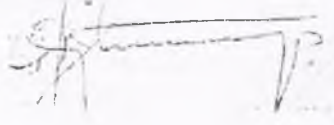
Oświadczenie powyższe wydaje się celem przedłożenia Władzom ZBoWiD.-

ELŻBIETY Z...

/Marian Kryszak/

członek ZBoWiD nr leg.17314

Podpis ob. Mariana Kryszaka
potwierdza się:



Ti. Nr: 1332/2181 Pom.

Imo bro-
waw

Marciniał Władysław

✓ Bloty informacyjne

№ 11

Włodarczyk

Mawcimiak Władysław

art. Szilimpe b. t. 56

organizator, Straz. Przemysł. w Inowrocławu

maturzysta z 1939 r.

organizacja Liczniki w polsce 1941 r. około 20 osób

w górnym warszawskim kontakcie z K.O.W. marzec.

Łódź

Kontakt z Korynabun organizatora Szw. Szw.

z 1941. Kiercimiak wyprawy do Szw. Szw. z

grupe 22 osoby - zastąpił 2. cz. Korynabun

Po awanturze Korynabun 27 VII 43 jechał Kurlchem

awantur 1? VI 44

Kaw. numeris wykonany 24 IX 44 w Zabotkowie

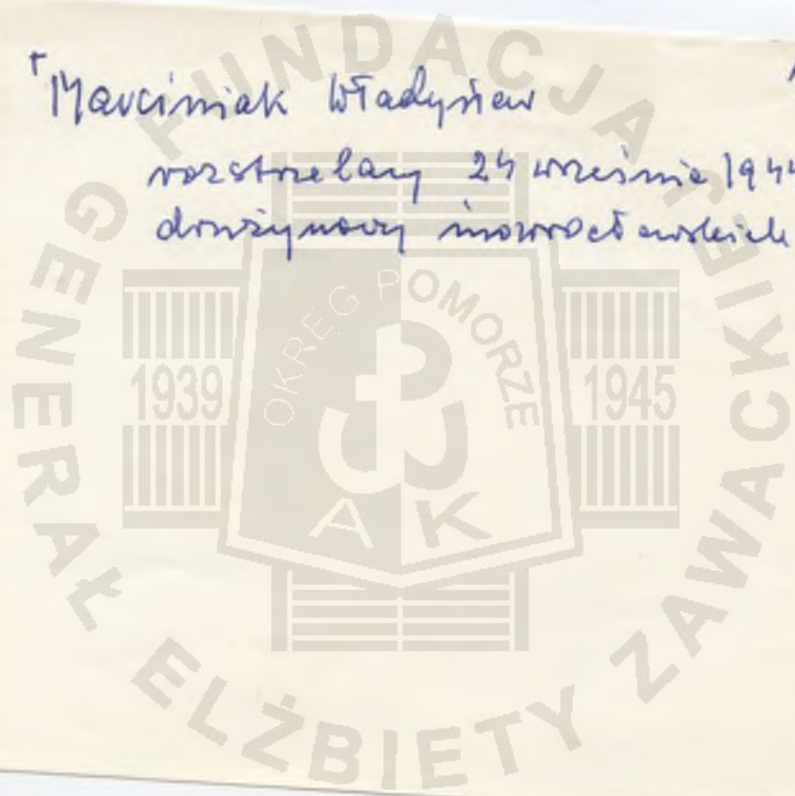
strasz z cz. Kurlchem - M. Łożyskim

† Macimiak Władysław

Murowana
S2 Sn²

wzrostem 24 września 1944 r

dotychczasowy instruktor wstąpił do



Marciniak Władysław Inowrocław
? Ak 3
aresztowany 31 maja 1944 w Inowrocławu
wraz z Orestem Grottem i Maksymilianem
Łozymskim. Wszyscy trzej zostali straceni
24.09.1944 ok. godz. 20 w Zabliowie

rel. Alojzego Nowickiego, m. in. w sprawie o Kr-
midę Wielkop. 1985 nr 1 (36) - M-52/1157

10/XII.92

Frourcián 4
AK - Szare Szeregi

Marciniak Młodystian

pod koniec czerwca 1944 został ewakuowany
do "Szarych Szeregów" przez komendantów Kuchare
na terenie miasta Frourcián - obecnie
Kryzalka, ps. "Zyrafa". Jakiś czas po Kryzalka,
w Marciniak organizował na terenie miasta
grupy szturmowe (G.S.) "Szarych Szeregów".
Po aresztowaniu Kryzalka 27 lipca 1943
został komendantem "Szarych Szeregów" w Frourcián
od czasu aresztowania w czerwcu
1944.

oświadczył Marciniak Kryzalka z 24.08.1976

zob. T. Nowicki - Alojzy - M-521/1157

(jest w księdze Marciniak)

KP/xii.92

Inowrocław 5
Sare Szeregi

Marciniak Witoldysław

do jego grupy w Szarych Szeregach materiały
od maja 1942 - Tadeusz Nowak.

Przewodniczącym przez Marciniaka Grupy Szarych Szeregów (GS) Szarych Szeregów liczący w 1943 r. 50 osób, "Celem organizacji było przygotowanie młodzieży do zbrojnego mystyfikacji przeciw Niemcom, zbieranie materiałów myślowych, informacji oraz prace pamfletowe". Po aresztowaniu Marcjana Krzaka 27 lipca 1943, Marciniak przewodził pracy w Inowrocławiu do czasu aresztowania w czerwcu 1944.

— os. szara dla M. Krzaka dot. Tadeusza Nowaka

zof. T. Nowicki Alojzy - M-521/1157

RP/24-92

Snovrociān

Marcinīak Mādystān

maturysta z 1939 r. gimn. J. Kasprowicza w Snow-
drowie; latem 1940 r. zeszkował swego midszecz-
kolegę, strażnika "ciety" - do zawiązanej przez
siebie organizacji konspiracyjnej "Straz Polowa".
Celem organizacji był zwęskowanie b. uczniów
gimnazjum, liceum i maturystów z 1939 r.
w celu samolubstwa wopłonego i intelektual-
alnego oraz pomocy informacyjnej i swęskpilię
podwójnej siły strażnej
w oronowie 1944 r. W listopadzie oraz listopadzie
pięciu członków "Strazy Polowej" zostało areszto-
wanych przez gestapo
osurdder. J. Frommholke - zob. T. Nowicki Alojzy
- M-521/1157

KP/xii.92

Fructoortan
Szare Szeregi 2

Marciński Włodzisław
pseud. Okudarni, ur. 4.07.1920 w Dolinie k. Ław-
cuta, syn Józefa i Moniki z d. Gwiedali. Od 1922
mieszkał pod Fructoortanem, a od 1923 - w Fructo-
ortan. 1934 r. maturę w gimn. J. Kasprzowskiego w Fructo-
ortan. Pod koniec 1939 zolt. pomorskiej konspiracyjnej
organizacji "Grupa Polowa", w której też
"Grupa Marcińska". 4.12.1940 powołany do wstąpienia
do Nar. Organizacji Młodzi "Ruch" a w czerwcu 1941
podporządkował swoje organiz. Szarym Szeregom.
Był zastępcą komendanta a od schyłku lipca
1943 - po aresztowaniu komendanta - komendantem
Arent. na pow. czerwiec 1944, zaliczył się 2.06.1944 do
obozu śledczego w Pisznie, a potem w obozie kon-
spiracyjnym p. Porwanem gdzie został przetrzymany
do 24.09.1944

Fructoortan
KRL 193

Frucurodom

Marciński Młodystów

zaj. grupa młodzieżowa zwana grupą Marcińska
lub "Straz Polska". W grudniu 1940 r. doszła
do porozumienia między Marcińskiem i Fromm-
holzem i obie organizacje - tj. Straz Polska
i SN-NOW nawiązały współpracę. Był mowa,
że grupa Marcińska przekazała wówczas
do dyspozycji NOW postadane przez siebie list-
kograficzne.

praca magist. A. Szewcuka - Kando: Ruch oporu
w Frucurodomiu... s. 148

KP-III/193

Inowrocław
Str. Pabła 9
Sz. Sz.

Marciniak Władysław "Okularnik"

Wzrost 170 cm. 71. ciężar 70 kg. im. Wł. Józef Józef
"Str. Pabła". Podporucznik 1941 r. przystąpił
do Sz. Sz. Pełnił funkcję zastępcy kom. na m. Inowrocław.
Od 27. VII. 1943 r. komendant. Arest. w 7. 1944 r. Stracany
przez rozstrzelanie w Zabliwie 24. IX 1944 r.
źródło: Dombek, Rejestr.

hr.

Marciniał Władysław Inowrocław¹⁰
Sz. Sz.
ps. „Ochłarnik”

Dowódca org. „Stras”
Polsko-szwedzkiej do Sz. Sz.
przez Kryszalę Mariannę
kmdt. inowrocławskiej grupy
Sz. Sz., został zastępcą Kryszela.
„Słowa biograficzne konspiracji
pomorskiej 1939-1945”, Tom II 1998,
z. 4, s. 85

28. III '06

+ Marciniałk Władysław Smorowias
Sz. Sz. 11
ur. 4.07.1930 Dąbrówka;
2-ce kmolta Sz. Sz. w Smorowcu; areszt.
1.06.1944 Smorowias; więzieni Łabialowe
od 24.08.1944, skazany na śmierć
13.09.1944; rozstrzelany w Łabialowie
25.09.1944.

zob. Franke Rosimier, Martyrologium
obozu hitl. w Łabialowie 1943-1945,
Mus. Martyrologium w Łabialowie
2004, s. 43 (spis sporządzony na pod-
stawie aktów zgonu z obozu ... 1945-68
(bulet. FA PAK)

XXI, 11

Marciniak Władysław

